

טעימות הדף היומי

עם הרב אברהם משה הלוי רוט

להערות והוספות: a0527652027@gmail.com

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעודד שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובולכתך בדרך.

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *

לתגובות והערות, ולקבלת הגיליון בקביעות: a0527652027@gmail.com
הפקת הגיליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

מן השבועה ולבוא באיום יותר רך.

הגמרא במסכת סנהדרין מספרת שינאי המלך הגיע לפני הסנהדרין, אמר ליה שמעון בן שטח: ינאי המלך! עמוד על רגליך ויעידו בך. ולא לפנינו אתה עומד, אלא לפני מי שאמר והיה העולם אתה עומד, שנאמר ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו'. אמר לו: לא כשתאמר אתה, אלא כמה שיאמרו חבריך. נפנה לימינו - כבשו פניהם בקרקע, נפנה לשמאלו - וכבשו פניהם בקרקע. אמר להן שמעון בן שטח: בעלי מחשבות אתם?! יבא בעל מחשבות ויפרע מכם! מיד בא גבריאלי וחבטן בקרקע, ומתו. **באותה שעה אמרו: מלך לא דן ולא דנין אותו לא מעיד ולא מעידין אותו...**

אנחנו היינו מסיקים מהמאורע המזעזע הזה, כמה מסוכן לשאת פנים למלך אלא יש להזהר יותר לדון אותו מכאן ואילך ככל שאר בני אדם. זהו הלקח מהעונש הנורא, לא?!

לא. אם אנו רואים שכל כך קשה לעמוד בניסיון הזה לדון את המלך, אז עדיף להניח לזה. לא להכניס שוב את הסנהדרין לניסיון.

כך אנו מוצאים גם בעמוד ב' שגם התובע בכלל "סורו נא מאהלי האנשים הרשעים" משום "שלא דקדק למסור ממונו ביד נאמן ובאו לידי חילול השם". אל תכניס את חברך לניסיון!

חיזוק | ה"ניסיון" הוא לא להיכנס לנסייונות!..

בכל יום אנו מבקשים מהקב"ה "אל תביאנו לידי ניסיון", ויש לשאול: הרי לכאורה באנו לעולם כדי לעמוד בניסיון, שבכך נצבור זכויות לעולם הבא, ובמה זוכים – ע"י שהקב"ה מכניס אותנו בניסיון ואנו עומדים בו, וא"כ איך אפשר לבקש מה' **שלא** יביאנו לידי ניסיון?!

שמעתי בשם משגיח חכם אחד שאמר **שהניסיון שלנו הוא שלא נבא לידי ניסיון**, וזה גופא תפילתנו לה' שיעזור לנו שלא נבוא לידי ניסיון. דברגוע שהאדם נכנס בניסיון כבר מסור הוא ביד יצרו, וכל המלחמה שלנו היא **איך נצליח להגיע למצב שלא יהיה בכלל פיתוי לעבור עבירה**. כך היא דרכה של מלחמתנו מול היצר הרע.

דיוקנו המיוחס לינאי המלך

אהבת ישראל | **שלא יענשו החוטאים בעונש חמור**

בדף שלנו אנו לומדים על חומר האיסור של שבועת שקר. רש"י כותב שבגלל חומר האיסור הגדול פסקו בימינו מלהשביע "ובדורותינו בטלו הראשונים שבועה דאורייתא לפי שענשה גדול ותקנו לגזור עליו ארור בעשרה".

צריך להבין וכי בזמן חז"ל לא היה "ענשה גדול"? הרי זאת בדיקת המטרה של השבועה, שיהיה ענשה גדול וירתיע את השקרנים, לא?!

כנראה כוונת רש"י שעם ירידת הדורות וריבוי השקרנים חוששים שלא יפחדו מן השבועה ויגיעו לידי עונשים חמורים. ולכאורה, הא "הלעיטהו לרשע וימות!" [ואמנם גם כל העולם נענש בשבילו, אבל לא בעונש גדול, כמבואר לקמן לט, ב].

והנה, אנו מוצאים כאן דבר מעניין: לא הפסיקו את השבועה מפני החשש שייכשלו בשבועת שקר ויתחלל שם שמיים, אלא מפני החשש לשלום החוטאים, שיקבלו השקרנים עונשים גדולים. כמה אהבת ישראל יש אצל חכמי הדורות!

לקח | **מה שלא הולך בכוח – ילך בפחות כוח!**

יש כאן לימוד איך מתמודדים עם מצב ירוד. אנו היינו חושבים שאם בדורנו לא יחששו מן העונש החמור, הרי זו סיבה להכפיל את העונש, לא? לאיים עליו גם בשבועה וגם בארור וגם בשמתא ובנידוי... אולי זה יועיל להרתיע את השקרנים מלשקר!

אבל לא כך סברו חכמי ישראל, הם סברו ש"מה שלא הולך בכוח – צריך ללכת בפחות כוח!.."

אם אנו רואים שהשבועה לא מרתיעה – אז עלינו להניח ידינו

סיפור | עגלון חכם לא נכנס לבוץ

מעשה באחד שנכשל באיזה ענין הקשור בהנהגת ציבור ונא לפני רבנו הגרי"ז זצוק"ל לשאול איך אפשר לתקן את המעוות?

השיב לו הרב דבריסק זיע"א מעשה שהיה בעיר אחת שהיה שם 'בעל עגלה' (עגלון) ותיק זקן שעמד על משמרתו זו שנים רבות, והנה הופיע בעיר הזו בעל עגלה חדש צעיר והתחיל להשיג את גבולו של הזקן הנ"ל. פגש העגלון הזקן את הצעיר ואמר לו "הנה באת להשיג את גבולי שלא כדין ועל פי דין צריך אתה לעזוב את המקום הזה, אבל לפניך משורת הדין מוכן אני להסכים שתישאר בתפקיד בעל עגלה בעירנו אבל בתנאי אחד שתעמוד אצלי למבחן אם בקי אתה ב"הלכות עגלונות". אם תצליח במבחן - אסכים שתישאר בעיר, ואם לא תצליח - עליך לעזוב את המקום". הסכים העגלון הצעיר לקבל על עצמו מבחן זה.

התחיל ה'בעל עגלה' הזקן לבחון את הצעיר, ושאל אותו "מה צריך עגלון מומחה לעשות כשנוסע בדרך והעגלה עמוסה בנוסעים, והנה שקעה העגלה בבוץ והסוסים אינם מצליחים בשום אופן למשוך את העגלה מן הבוץ" השיב העגלון הצעיר: מבקשים מהנוסעים שיורידו מהעגלה את המשאות כדי שימעט העומס שעל העגלה ואז יוכלו הסוסים למשוך את העגלה.

שאל העגלון הזקן "ומה תעשה אם גם אחרי העצה הזו עדיין שקועה העגלה חזק בבוץ ואין הסוסים יכולים להזיזה" השיב העגלון הצעיר שאז מבקשים מהנוסעים שירדו גם הם מהעגלה כדי שתהיה הרבה יותר קלה. המשיך הזקן "ואם בכל זאת עדיין אין העגלה זזה ממקומה..." השיב הצעיר שאז מבקשים מהנוסעים שידחפו את העגלה מאחריה ועי"ז יוכלו לחלץ את העגלה מן הבוץ. אך העגלון הזקן המשיך ושאל: "ואם בכל זאת עדיין אין העגלה זזה ממקומה" כאן נסתתמו עצותיו של הצעיר ואמר "במקרה כזה - אינני יודע עצה מה לעשות". אמר העגלון הזקן "אם כן נכשלת בבחינה וכפי שהוסכם בינינו עליך לעזוב את העיר". אמר הצעיר: אכן אקיים את ההסכם ואעזוב את המקום כאשר הבטחתי אם אכשל בבחינה בהלכות עגלונות, אבל אבקש שתאמר לי מה היא באמת העצה במקרה כזה?

השיב לו העגלון הזקן: "יקירי, באמת במצב ביש כזה אין שום עצה איך לחלץ את העגלה מהבוץ העמוק ששקעה בו, אבל עגלון מומחה נזהר מלכתחלה שלא להיכנס לכזה בוץ שאי אפשר להיחלץ ממנו!..." עד כאן סיפר רבינו הגרי"ז זצוק"ל. והתשובה להשואל הנ"ל היתה מובנת מאליה: יש מצבים כאלה ששקועים בבוץ עמוק ואין באמת עצה איך להיחלץ אבל צריך לחזות זאת מראש ולהיזהר ולהשתדל מלכתחילה שלא להיכנס לכזה בוץ שלא יוכלו אח"כ לצאת ממנו...

זהו הלקח מדברי רש"י: "עגלון מומחה לא נכנס לבוץ", החכמה היא לא להכניס אנשים לתוך סכנת שבועת שקר שתביא עליהם אחר כך חורבן גדול.

וורט | מדוע ב"לא תשא" שינה תרגום יונתן את לשונו

בכל הדברות תרגם יונתן בלשון רבים: "הוון דכירין... לא תהוון קטולין... לא תהוון גנבין". אכן, בדיבור השלישי "לא תשא" נקט יונתן לשון ייחודית: "עמי בית ישראל לא ישתבע חד מנכון ב'שום מ'מ'א דה' אלקכון על מ'אן", וצריך להבין מדוע לא תרגם "לא תשתבעון" כדרכו בשאר הדברות.

במשך שנים זה כאב מאד לסבא שלי, החבר רבי דוד סומפולינסקי זצ"ל, עד שנכנס למשפחה נכד חדש, [לימים: הגאון] **רבי חנן הרבט**, חתן בנו הגאון רבי מרדכי שליט"א, שביאר את דברי התרגום עפ"י דברי הגמרא שלנו שכל עבירות שבתורה נפרעין ממנו, וכאן **ממנו וממשפחתו... ממנו ומכל העולם כולו...**

לפי"ז מדוקדק היטב לשון התרגום שנקט כאן "לא ישתבע חד מנכון" כי כל ישראל מזהירים ונתבעים שאחד מהם לא ישבע שבועת שקר, ועל כולם נאמר "כי לא ינקה ה'" כי כולם נענשים על שבועת אחד מהם.

כעין זה אנו מוצאים בפרשת קדושים על הפסוק **"לא תשבעו בשמי לשקר"** שתרגם יונתן "עמי בית ישראל, לא ישתבע חד מנכון בשמי לשקרא". והנה, כמעט בכל מקום במצוות הופך התרגום את לשון יחיד שבתורה ללשון רבים, ואילו כאן הוא להיפך: בפסוק כתוב לשון רבים "לא תשבעו" ויונתן מתרגם לשון יחיד "לא ישתבע חד מנכון".

כנראה גם כאן הוא על פי הגמרא שלנו, שכל העולם נענש בעוון הנשבע לשקר, לכן דקדק תרגום יונתן לומר דעו לכם שאינכם מזהירים רק שלא תשבעו כל אחד ואחד מכם **בעצמכם**, אלא גם כולכם מזהירים שלא ישבע אחד מכם לשקר.

[סבא שש ושמח בחתן ובפירוש יחדיו... במשך שנים אח"כ היה משבח ומקלס את רבי חנן על פירושו זה "עד שהגיע רבי חנן ותיירץ לנו"...]

לשון הקודש | פוטריין – מסיימים או מתירים?

אם אמר איני נשבע פוטריין אותו מיד. מה זה "פוטריין"? לדעת רש"י פירושו 'משלחין אותו', מסיימים את הדיון ומשלחים אותו לדרכו, כדי שלא יחזור בו, "דכל שיצא מב"ד הרי הוא

כדבריו בריטב"א לנדרים, שכתב להדיא שכל מה שהנודר בשפה אחרת נדרו נדר היינו דוקא בארץ שמדברים בשפה זו אבל לא בשאר ארצות!

מה נפלא הדבר שדין מחודש שכתבו החפץ חיים מסברת ליבו הטהור שכך "נראה לו בפשיטות", נמצא מכוון לדברי גדולי הראשונים!

וכפי דברי הפתגם העתיק: **כשהולכים בדרך ישרה, פוגשים עוד חברים שצועדים בה...**

למדנות | האם מותר ללועז לצאת מארצו בימי ספירת העומר

הנה, בהלכות ספירת העומר כתב המשנ"ב שאם אינו מבין הלשון שסופר בה, אפילו אם ספר בלשון הקודש, לא יצא, כיון שאין זו ספירה בלא הבנתה. לפי"ז נמצא לכאורה חומרא גדולה, **שלועז שנמצא בארץ ישראל ואינו מבין לשון הקודש חייב לשוב לארצו בשביל לקיים בה ספירת העומר**, שהרי אם יספור בצרפתית בארץ ישראל לא יצא ידי חובתו!... וזה קשה מאד להאמר.

לכן נראה לומר דבספירת העומר יכול לספור בלשונו אף אם אינה מוכרת באותה מדינה, מפני שבספירת העומר דרשו חז"ל שיהא כל אחד סופר "לעצמו", והנה יש לדקדק שלא אמרו שכל אחד סופר "בעצמו", אלא "לעצמו", שתכלית הספירה היא לעצמו. ועיין בשיבולי הלקט הטעם שלא קבעה תורה תאריך לספירת העומר מפני שכל אחד נמצא לבדו בשדה ואינו יכול לדעת מתי קידשו בית דין את החודש ולכן אמרה תורה שיהא סופר לעצמו חמישים יום ואז ידע שהגיע חג השבועות, ואם כן כל מהות הספירה היא "לעצמו". [אבל קריאת שמע ותפילה, אף שהוא מקיים המצוה בינו לבין עצמו, מכל מקום זאת הלכה כללית באיזו לשון מתפללים, והוא לפי כל מדינה ומדינה כלשונה (חוץ מלשון ק). משא"כ הספירה היא עניין פרטי בהחלט, שסופר "לעצמו". וכמו שכתבו האחרונים שאי אפשר לצאת ידי חובתו מחבירו, ולכאורה הרי סו"ס ספר בעצמו מדין שומע כעונה, אך הביאור שאין זו אותה ספירה, כי חבירו ספר לעצמו והוא סופר לעצמו ידידה, ואכמ"ל].

משפחתיות | השפעת המשפחה על בניה

הגמרא שלנו מבאר את הטעם ש"אני אתן את פני באיש ההוא ובמשפחתו" משום ש"אין לך משפחה שיש בה ליסטים שאין כולה ליסטים מפני שמחפין עליו". כמה גדולה השפעת המשפחה על כל אחד מבניה!

כגמר דין ואינו יכול לחזור בו אבל כל שלא יצא עדיין יכול לחזור בו" (לשון הרשב"א). אבל דעת הרי"ף שממתי שאמר איני נשבע שוב אינו יכול לחזור בו, אם כן לשם מה "פוטרין אותו"? הוא מפרש לשון זו במובן של "פטור", פוטרים את השני מלשלם לו מאחר שאמר איני נשבע (ומדובר ב"נשבעין ונוטלין").

שני מובנים הללו אנו מוצאים בעניין שמה של ה"הפטרה" בנביאים. האבודרהם כתב שיש מפרשים זאת מלשון "פטור ולא חייב" שעל ידי קריאת ההפטרה ביקשו להיפטר מחובת הקריאה בשבת בשעת הסכנה. ויש אומרים שהוא מלשון אין מפטירים לאחר הפסח, **לשון סילוק הדבר**, כלומר, לאחר שקראו ההפטרה נסתלקו מתפילת יוצר ומתחילים בתפילת מוסף. [אגב, בכל הסידורים מתחלפת הכותרת "שחרית של שבת" ל"מוסף של שבת" רק אחרי הכנסת ספר התורה, בקדיש שלפני שמו"ע. דהיינו ש"אשרי" הוא "אשרי שאחרי שחרית" כמו בחול ולא "אשרי שלפני מוסף" כמו במנחה. אבל לדברי האבודרהם בקריאת ההפטרה מסתיימת תפילת יוצר ומתחילה תפילת מוסף].

וזהו ממש שני הפירושים בסוגיא שלנו, לדעת רש"י "פוטרין" לשון סילוק הדבר, שמסיימים את הדין ושולחין אותו מבית דין, ולדעת הרי"ף הוא לשון "פטור ולא חייב" שפוטרים את שכנגדו מלשלם.

בית הוראה | "בכל לשון" רק בשפה המוכרת במדינה

אחת הדוגמאות לעומק סברתו של אדונינו המשנה ברורה היא מהחידוש המפתיע הבא שהוא כתב בפשיטות:

בסימן ס"ג כתוב בשו"ע שיוצאים ידי חובת קריאת שמע בכל לשון שהוא מדבר בה, **כפי המבואר בדף שלנו**, וכתב על זה הביאור הלכה: "ודע עוד **דנראה לי בפשיטות** דאזון דברים הנאמרים בכל לשון הוא דוקא **אם אנשי אותה המדינה מדברים כן**, אבל אם אנשי המדינה אינם יכולין לדבר זה הלשון ורק הוא ועוד איזה אנשים יחידים יודעים זה הלשון, זה לא נחשב לשון כלל למדינה זו שאינה מכרת בזו הלשון. דבשלמא לשון הקודש הוא לשון מצד העצם משא"כ שאר לשון איננו כי אם מצד הסכם המדינה, וכיון שאין אנשי המדינה זו מכירין בלשון זה לא נקרא לשון כלל..."

אנו לא היינו מעלים מדעתנו לומר **מסברא** שצרפתי שמתגורר בארץ ישראל אינו יכול לקדש אשה צרפתי בשפה הצרפתית, רק מפני שבארץ זו אין הסכם מדינה לדבר בשפה זו! אילו היינו רואים שכתוב כן בקדמונים היינו יודעים לבאר את ההבנה שבזה, אבל לא היינו חושבים **להוציא דין כזה מליבנו**. אבל החפץ חיים כתב שכך "נראה לו בפשיטות".

והנה, ראו שם בהמשך דברי הביאור הלכה **שאחר כך מצא**

רחוקות מהשקפותיו. כי יש לנו תפקיד גם בתור "משפחה" לשמור על אחדותה וחמימותה שמקשרת את כל בני המשפחה לשורשי המשפחה מדורי דורות.

סיפור | "כשאהיה גדול, אהיה..." לא תאמינו!

סיפר לי ידידי ר' משולם גלילי שבמהלך עסקיו נפגש פעם עם נכבדי שבט בדואי במאהל שלהם. תוך כדי הדיבור הוא "תפס שיחה" עם אחד הילדים הקטנים, יחפי הרגליים, שהתרוצצו שם... הוא שאל אותו "מה תרצה להיות כשתהיה גדול?" והלה השיב בביטחון, תחזיקו חזק... "גנב!"

אמר ר' משולם: "אבא שלו גנב, סבא שלו גנב, דוד שלו גנב, למה שהוא לא ירצה להיות גנב?... ילדים רוצים לחקות את מושאי ההערצה המשפחתיים שלהם, האבא, הסבא, הדוד..."

לכן, הזהירנו הקב"ה "מבשרך אל תתעלם" – לשמור על אחדות משפחתית. ידוע שהגרי"ז מבריסק היה מקפיד מאד לשמור על קשר חמים עם קרובי משפחה גם אלו בעלי דיעות

= הפולנו =

לשמחת סיום "טעימות" למסכת שבועות!..

לקוראי עלון "טעימות", צופי ושומעי השיעורים בפלטפורמות השונות, ולמשתתפי שיעור הדף היומי הווירטואלי

|| שמרו את התאריך! ||

יום חמישי פרשת שלח, כ"ג סיון (יום שליחת האגרות השניות), ירושלים ע"ה"ק, 21:30

לפרטים והרשמה (בכדי שנוכל להיערך):

a0527652027@gmail.com